

"Tak proč jsi mi to nikdy neřekl?"

"Copak jsem to neudělal?" zeptal jsem se překvapeně.

Vystoupili jsme z vozu a on mne doprovodil k tranzitu Tam zůstal stát.

"Dál už mě nepustí."

"Děkuji ti, že jsi mě sem dovezl," řekl jsem.

Přikývl.

"A za ty šakaly," dodal jsem. "Bylo to opravdu dokonalé ráno."

"Budeš mi chybět, tati," řekl.

Zdálo se, že čeká, až něco povím, ale nenapadlo mě nic, co ještě nebylo řečeno.

Na okamžik jsem si myslel, že mě obejmě a přitiskne k sobě, ale místo toho mi jen podal ruku, stiskl mi ji, zamumlal nějaký pozdrav, otočil se na patě a odešel.

Myslel jsem, že půjde rovnou k autu, ale když jsem vyhlédl průzorem lodi, která nás měla dopravit na Kirinyagu, uviděl jsem ho, jak stojí za ochranným sklem na vyhlídkové terase, jednou rukou mi mává a v druhé muchlá kapesník. To bylo to poslední, co jsem viděl, než loď odstartovala. Ale obraz, který jsem si uchoval v srdci, byli dva šakalové rozhlížející se po neznámé krajině v zemi, která jim sama byla cizí. Doufal jsem, že si na život v rezervaci, kterou pro ně uměle vytvořili, brzy zvyknou.

Něco mi říkalo, že se to brzy dozvím.

1

KIRINYAGA

(srpen 2129)

Na počátku žil Ngai sám na vrcholku hory zvané Kirinyaga. Když se čas naplnil, stvořil tři syny, kteří se stali otci Masajů, Kambů a Kikujů, a každému ze svých synů nabídl oštěp, luk a dřevěnou motyku. Masaj si vybral oštěp a bylo mu řečeno, aby pečoval o stáda na nesmírné savaně. Kamba si vybral luk a byl poslán do hlubokého pralesa, aby lovil zvěř. Ale Gikuju, první Kikuju, věděl, že Ngai miluje zemi a roční doby, a vybral si dřevěnou motyku. Za odměnu za to ho Ngai nejen zasvětil do tajemství setby a sklizně, ale dal mu Kirinyagu s jejím svatým fíkovníkem a úrodnými stráněmi.

Synové a dcery Gikuje zůstali na Kirinyaze, dokud nepřišel bílý muž a nevezal jim jejich zemi, a i když bílý muž později zase odešel, nevrátili se, ale dali přednost životu ve městech. Nosili západní šaty, používali západní stroje a žili západním stylem života. Dokonce i já, mundumugu - šaman - jsem se narodil ve městě. Nikdy jsem neviděl lva, slona nebo nosorožce, protože všichni vymřeli už před mým narozením, ani jsem neviděl Kirinyagu, jak si Ngai přál, aby byla vídána, neboť její svahy pokrývalo rušné přelidněné město o třech milionech obyvatel, které se každým dnem blížilo víc a víc k Jeho trůnu na vrcholku. Dokonce i Kikujové už zapomněli její pravé jméno a znali ji jen jako Mount Kenyu.

Být vyvržen z Ráje jako křesťanský Adam a Eva je strašný osud, ale žít vedle zničeného Ráje je ještě nekonečně horší. Neustále jsem o nich musel přemýšlet - o potomcích Gikuje, kteří zapomněli na svůj původ a své tradice a stáli se pouhými Keňany - a nemohl jsem pochopit, proč se jich k nám nepřipojilo víc, když jsme stvořili utopický svět na Kirinyaze.

Jistě, náš život je těžký, neboť Ngai nikdy nezamýšlel, aby život byl lehký; ale je to i spokojený život. Žijeme v harmonii se svým okolím, obětujeme, a když Ngaiovy slzy soucitu padají na naše pole a zavláží naši úrodu, zabijíme kůzle, abychom mu poděkovali za sklizeň.

Naše radosti jsou prosté: tykev pombe k pití, teplá boma, když slunce zapadne, pláč novorozeného syna nebo dcery, závody v běhu a vrhání oštěpem a noci plné zpěvu a tance.

Údržba Kirinyagu diskrétně sleduje, provádí menší korekce oběžné dráhy, když je to třeba, a

dohlíží, aby se naše tropické klima příliš neměnilo. Čas od času nám nesměle navrhnou, abychom využili jejich lékařských vymožeností nebo dovolili našim dětem, aby okusily jejich zručnost ve vzdělávání, ale naše odmítnutí přijímají v dobré míře a nikdy se nepokoušejí vměšovat do našich záležitostí.

Dokud jsem neuškrtil dítě.

Necelou hodinu nato mne vyhledal Koinnage, náš nejvyšší náčelník.

"To byla nemoudrá věc, co jsi udělal," řekl zachmuřeně.

"Neměl jsem na výběr," odpověděl jsem. "A ty to víš."

"Samozřejmě, že jsi měl na výběr," odpověděl. "Mohl jsi to dítě nechat naživu." Odmlčel se, pokoušeje se ovládnout svůj hněv a svůj strach. "Údržba ještě nikdy nesestoupila dolů na Kirinyagu, ale teď přijdou."

"Ať si přijdou," odpověděl jsem a pokrčil jsem rameny. "Nebyl porušen žádný zákon."

"Zabili jsme dítě," odpověděl. "Přijdou a zruší naši smlouvu."

Zavrtěl jsem hlavou. "Nikdo naši smlouvu nezruší."

"Nebud' si tím tak jist, Koribo," varoval mne. "Můžeš upálit kozu zaživa, a oni se na to budou dívat, potřásat hlavami a moudře mluvit o náboženství. Můžeš nechat staré a nemocné venku, aby je roztrhaly hyeny, a oni se jen zatváří znechuceně a nazvou nás bezbožnými divochy. Ale říkám ti, zabít novorozené dítě je něco docela jiného. Tomu nebudou nečinně přihlížet: přijdou sem."

Pokud přijdou, vysvětlím jim, proč jsem ho zabil," odpověděl jsem klidně.

"Nepřijmou tvoje vysvětlení," řekl Koinnage. "Nepochopí to."

"Nebudou mít jinou možnost než moje vysvětlení přijmout," řekl jsem. "Tady jsme na Kirinyaze a oni mají zakázáno vměšovat se do našich záležitostí."

"Najdou si způsob," řekl přesvědčeně. "Musíme se omluvit a říct jim, že už se to nikdy nebude opakovat."

"Nebudeme se omlouvat," opáčil jsem rozhodným hlasem. "Ani nemůžeme slíbit, že už se to nikdy nebude opakovat."

"Potom se, jako nejvyšší náčelník, omluvím já."

Po dlouhý okamžik jsem ho upřeně pozoroval a pak jsem pokrčil rameny. "Udělej, co udělat musíš," řekl jsem.

Náhle se v jeho očích objevil smrtelný strach.

"Co mi uděláš?" zeptal se vyděšeně.

"Já? Vůbec nic," odpověděl jsem. "Cožpak nejsi můj náčelník?" Když si oddechl, dodal jsem:

"Ale být tebou, dával bych si pozor na hmyz."

"Na hmyz?" zopakoval překvapeně. "Proč?"

"Protože první hmyz, který tě kousne, ať už to bude pavouk, komár nebo moucha, tě určitě zabije," řekl jsem. "Krev ti v žilách vzkypí varem a kosti se ti roztaví. Budeš chtít ječet bolestí, ale nebudeš schopen ze sebe vydat jediný zvuk." Odmlčel jsem se. "Nebude to smrt, kterou bych přál svému příteli," dodal jsem vážně.

"Cožpak my nejsme přátelé, Koribo?" zeptal se a ebenový obličej mu zešedl jako popel.

"Myslel jsem, že jsme," řekl jsem. "Ale mí přátelé ctí naše tradice. Neomlouvají se za ně bílým mužům."

"Neomluvím se!" ujistil mne rychle. Pak si plivl na obě dlaně, aby dokázal, jak upřímně to myslí.

Otevřel jsem jeden z váčků, jež jsem měl u pasu, a vytáhl jsem z něj malý ohlazený oblázek, který jsem našel na břehu blízké řeky. "Nos ho stále u sebe," řekl jsem mu a pověsil jsem mu ho kolem krku, "ochrání tě před hmyzím kousnutím."

"Děkuji ti, Koribo!" zvolal vděčně a další krize byla zažehnána.

Ještě několik minut jsme mluvili o různých záležitostech týkajících se naší vesnice a pak zase odešel. Poslal jsem pro Wambu, matku toho dítěte, a nechal jsem ji vykonat rituál očištění, takže mohla znovu počít. Dal jsem jí také mast na zmírnění bolesti prsů, protože je měla nalité mlékem. Pak jsem se usadil u ohně před svou bomou a byl jsem k dispozici svým lidem při rozsuzování drobných hádek o vlastnictví kuřat a koz, poskytoval jim kouzla proti démonům a poučoval je o našich starých zvycích.

Než přišel čas na večerní jídlo, nikdo si na mrtvé dítě už ani nevzpomněl. Najedl jsem se sám ve své bomě, jak se slušelo na mé postavení, neboť mundumugu vždycky bydlí a jí sám, odděleně od svého lidu. Když jsem dojedl, ovinul jsem si kolem sebe přikrývku, která mne chránila před chladem, a zamířil jsem dolů, kde byly natěsnány ostatní bomy. Dobytek, kozy a slepice už byly na noc zahrnány do ohrady a mí lidé, kteří zabili a snědli krávu, teď zpívali, tančili a popíjeli velké množství pombe. Když se přede mnou rozestoupili, přistoupil jsem ke kotli a nabral jsem si pombe a pak, na Kanjarovu žádost, jsem podřízl kůzle, přečetl jeho vnitřnosti a uviděl jsem, že jeho nejmladší žena brzy počne, což byl důvod k další oslavě. Nakonec na mne začaly naléhat děti, abych vypravoval nějaký příběh.

"Ale ne příběh ze Země," postěžoval si jeden z větších chlapců. "Ty slyšíme pořád. Pověz nám příběh o Kirinyaze."

"Dobře," řekl jsem. "Když se všichni sesednete kolem mě, povím vám příběh z Kirinyagy." Děti si přisedly blíž. "Je to příběh O lvu a zajíci," řekl jsem. Na chvíli jsem se odmlčel, abych se ujistil, že všichni poslouchají - zvláště dospělí. "Zajíc byl svým lidem vybrán jako oběť pro lva, aby lev neškodil jejich vesnici. Zajíc mohl uprchnout, ale věděl, že ho lev dříve nebo později chytí, a tak místo toho lva vyhledal a kráčel přímo k němu, a když lev otevřel tlamu, aby ho spolkl, řekl mu: 'Omlouvám se, Velký lve.'

„Za co?“ zeptal se lev zvědavě.

„Protože jsem tak malé sousto,“ odpověděl zajíc. „A proto jsem ti přinesl i med.“

„Žádný med nevidím,“ řekl lev.

„Právě proto se ti omlouvám,“ odpověděl zajíc. „Jiný lev mi ho ukradl. Byl hrozný a říkal, že se tě vůbec nebojí.“

Lev vyskočil na nohy. „Kde je ten druhý lev?“ zařval.

Zajíc ukázal na díru v zemi. „Tam dole,“ řekl, „ale tvůj med ti stejně nevrátí.“

„To se ještě uvidí!“ zařval lev. Pak skočil do díry a od té doby už ho nikdy nikdo neviděl, protože zajíc vybral velice hlubokou díru. Zajíc se pak vrátil ke svým lidem a řekl jim, že lev už je trápit nikdy nebude.“

"To není příběh o Kirinyaze," řekl mladík zamračeně. "Tady žádní lvi nežijí."

"Je to příběh o Kirinyaze," odpověděl jsem. "Důležitý v něm není ten zajíc a lev, ale to, že se slabší může ubránit silnějšímu, když použije svou chytrost."

"Co to má společného s Kirinyagou?" zeptal se chlapec.

"Předpokládejme, že lidé z Údržby, kteří mají kosmické lodě a zbraně, jsou lev, a Kikujové jsou zajíc," navrhl jsem. "Co udělá zajíc, když si lev vyžádá oběť?"

Chlapec se náhle vesele zašklebil. "Už chápu! Svrhneme lva do díry!"

"Ale žádné díry tu nemáme," namítl jsem.

"Pak je vykopeme?"

"Zajíc nevěděl, že lva najde poblíž díry," odpověděl jsem, "Kdyby ho našel u hlubokého jezera, řekl by, že mu med vzala velká ryba."

"Nemáme tu ani hluboká jezera."

"Ale máme svou chytrost," řekl jsem. "A pokud se Údržba vmísí do našich záležitostí, použijeme svou chytrost, abychom zničili lva Údržby, zrovna jako ji použil zajíc, aby zničil lva v příběhu."

"Vymysleme, jak zničíme Údržbu hned teď!" zvolal chlapec. Popadl klacek a zaútočil jím na pomyslného lva jako nějaký velký lovec.

Zavrtěl jsem hlavou. "Zajíc nelovil lva a Kikujové nevyvolají válku. Zajíc se jen chránil a Kikujové udělají totéž."

"Ale proč by se Údržba měla vměšovat do našich záležitostí?" zeptal se jiný chlapec, který se prodral před ostatní. "Jsou to přece naši přátelé."

"Možná, že nebudou," ujistil jsem ho. "Ale zapamatuj si, že Kikujové nemají žádné opravdové přátele kromě sebe samých."

"Řekni nám ještě nějaký příběh, Koribo!" zvolalo mladé děvče.

"Jsem starý muž," odpověděl jsem. "Noc už je chladná a já musím mít svůj díl spánku."

"Zítřa?" zeptala se. "Povíš nám jiný příběh zítřa?"

Usmál jsem se. "Zeptej se mě zítřa, až budou všechna pole obdělána, všechnen dobytek a kozy v ohradách, všechno jídlo připraveno a látky utkány."

"Ale dívky nepečují o dobytek a kozy," namítla. "Co když mi bratři nezaženou všechna zvířata do ohrady?"

"Potom budu vyprávět příběh jen pro dívky," odpověděl jsem.

"Musí to být hodně dlouhý příběh," řekla dívenka vážně, "protože my pracujeme mnohem víc než chlapi."

"Na tebe si dám zvlášť pozor, ty prcku," odpověděl jsem, "a příběh bude dlouhý nebo krátký podle toho, jak moc se budeš činit."

Všichni dospělí se rozesmáli a dívenka najednou vypadala velice rozpačitě, ale já jsem se na ni usmál, objal jsem ji a pohladil po hlavě, neboť bylo důležité, aby se děti naučily svého mundumugu milovat stejně, jako se ho musely bát, a ona nakonec odběhla tancovat a hrát si s ostatními děvčaty, zatímco já se vrátil do své bomy.

Hned jak jsem byl uvnitř, zapnul jsem počítač a zjistil jsem, že tam mám vzkaz od Údržby, který říkal, že mne zítřa ráno navštíví jejich zástupce. Odpověděl jsem velice stručně: "Paragraf II, odstavec 5," - což je nařízení zakazující vměšování - a pak jsem ulehl na svou rohož, nechávaje se ukolébat rytmickým zpěvem svých lidí k spánku.

Příštího rána jsem se probudil s východem slunce a naprogramoval jsem svůj počítač, aby mi dal vědět, až kosmická loď Údržby přistane. Pak jsem zkontroloval svůj dobytek a svoje kozy - jako jediný ze svého lidu jsem nepěstoval žádné plodiny, protože Kikujové svého mundumugu živili stejně, jako se starali o jeho stáda, tkali pro něj látky a udržovali jeho bomu v čistotě - a zašel jsem do Simaniovy bomy, abych mu předal mast, která uleví bolestem jeho kloubů. Pak, když slunce prohrálo zemi, jsem se kolem pastvin, kam mladí mužové vyháněli stáda, vrátil do své vlastní bomy. Když jsem tam došel, věděl jsem, že loď už přistála, neboť jsem na zemi poblíž své chýše našel hyení trus, což je nejjistější zlé znamení.

Zjistil jsem z počítače, co se dalo, a pak jsem vyšel ven, kde si dvě malé nahé děti hrály se psem, a prohlédl jsem si obzor. Když mi děti začaly plašit slepice, mírně jsem je požádal, aby se vrátily do své bomy, a pak jsem se posadil k ohni. Konečně jsem uviděl návštěvníka z Údržby, scházejícího k nám po cestě z Přístavu. Byla to žena - v tom vedru se cítila nesvá a pořád se snažila odhánět mouchy, které jí kroužily kolem hlavy. Její světlé vlasy už začínaly šedivět a ze způsobu, jakým našlapovala na kamenitou zemi, bylo vidět, že na takové prostředí není zvyklá. Několikrát skoro ztratila rovnováhu a bylo zřejmé, že ji přítomnost tolika zvířat děsí, ale nezpomalila ani na okamžik a v několika minutách

stála přede mnou.

"Dobré ráno," řekla.

"Jambo, memsaab," odpověděl jsem.

Krátce jsem si prohlédl tvář svého nepřítele; žena byla středního věku, unavená a nevypadala nijak hrozivě. "Jsem Koriba," řekl jsem.

"Výborně," řekla. "Já se jmenuji-"

"Vím, kdo jste," přerušil jsem ji, protože když není možné vyhnout se konfliktu, je lépe přejít co nejrychleji do ofenzívy.

"Opravdu?"

Vytáhl jsem z vāčku úlomky kostí a rozhodil je po zemi. "Jste Barbara Eatonová, narozená na Zemi," zadeklamoval jsem, studuje její reakci, zatímco jsem sebral kůstky a znovu je rozhodil. "Provdala jste se za Roberta Eatona a v Údržbě pracujete už devět let." Poslední rozhození kůstek. "Jste čtyřicet jedna let stará a jste bezdětná."

"Jak jste se to všechno dozvěděl?" zeptala se s překvapeným výrazem ve tváři.

"Cožpak nejsem mundumugu?"

Asi minutu na mne upřeně hleděla. "Přečetl jste si na svém počítači mou biografii," řekla nakonec.

"Pokud jsou všechny ty údaje správné, jaký je rozdíl v tom, jestli jsem je přečetl z počítače, nebo z kůstek?" odpověděl jsem, vyhýbaje se přímému potvrzení její domněnky. "Prosím posad'te se, memsaab Eatonová."

Opatrně se posadila na zem a znechuceně zkrivila tvář, když se při tom zvedl oblak prachu.

"Je tady vedro," řekla rozpačitě.

"V Keni bývá vedro," odpověděl jsem.

"Mohli byste si nechat vytvořit podnebí, jaké byste si přáli," namítla.

"Nechali jsme si vytvořit podnebí, jaké jsme si přáli," odpověděl jsem.

"Jsou tady nějakí predátoři?" zeptala se a rozhlédla se po savaně.

"Několik," řekl jsem.

"Jakého druhu?"

"Hyeny."

"Nic většího?" zeptala se.

"Nic většího už není," řekl jsem.

"Zajímalo by mě, proč na mne nezaútočily."

"Možná proto, že jste vetřelec," navrhl jsem.

"Nechaj' mne napokoji, i až se budu vracet zpátky do Přístavu?" zeptala se nervózně, ignorujíc mou poznámku.

"Dám vám na cestu kouzlo, které je zažene."

"Dala bych přednost doprovodu."

"No dobře," řekl jsem.

"Jsou to taková odporná zvířata," řekla a otrásla se. "Viděla jsem je jednou, když jsme monitorovali váš svět."

"Jsou to užitečná zvířata," odpověděl jsem, "protože přinášejí mnohá znamení, dobrá i zlá."

"Skutečně?"

Přikývl jsem. "Dnes ráno mi hyena přinesla zlé znamení."

"A?" zeptala se zvědavě.

"A už jste tady," řekl jsem.

Zasmála se. "Řekli mi, že jste britký stařík."

"Mýlili se," odpověděl jsem. "Jsem slabý stařík, který sedí před svou bomou a dívá se na mladé muže, jak pečují o dobytek a kozy,"

"Jste slabý stařík, který absolvoval s vyznamenáním na Cambridgi a pak získal dva postgraduály na Yale," odpověděla.

"Kdo vám to řekl?"

Usmála se. "Nejste jediný, kdo čte biografie."

Pokrčil jsem rameny. "Ty školy mi nepomohly stát se lepším mundumugem," řekl jsem. "Byla to ztráta času."

"Pořád používáte to slovo. Co přesně znamená mundumugu?"

"Mohla byste to přeložit jako šaman," odpověděl jsem. "Ale ve skutečnosti mundumugu kromě toho, že občas zaklíná a vykládá znamení hlavně uchovává společnou moudrost a tradici svého lidu."

"To zní jako docela zajímavé zaměstnání," řekla.

"Není bez výhod."

"A jakých výhod!" zvolala s falešným nadšením, zatímco kousek od nás zamečela koza a mladík na ni něco zavolal ve svahilštině. "Jen si to představte, mít moc nad životem a smrtí v celém utopickém světě!"

Tak už je to tady, pomyslel jsem si. Nahlas jsem řekl: "Nejde tady o uplatňování moci, memsaab Eatonová, ale o udržování tradic."

"O tom musím pochybovat," řekla bez obalu.

"Proč byste měla pochybovat o tom, co jsem řekl?" zeptal jsem se.

"Protože kdyby bylo tradicí zabíjet novorozence, vymřelí by Kikujové během jediné generace."

"Jestliže ve vás zabití dítěte vzbuzuje odpor," řekl jsem klidně, "divím se, že se Údržba už dříve nezajímala o náš zvyk nechávat staré a slabé hyenám."

"Třebaže to neschvalujeme, víme, že staří a slabí s tímto zacházením souhlasili," odpověděla. "A taky víme, že novorozené dítě se k tomu mohlo vyjádřit jen těžko." Odmlčela se a upřeně se mi zadívala do oči. "Mohu se zeptat, proč bylo právě toto dítě zabito?"

"Proto jste přece přišla, ne?"

"Byla jsem vyslána, abych vyhodnotila situaci," odpověděla, smetla si z tváře hmyz a vstala. "Byl zabit novorozenec. Chceme vědět, proč."

Pokrčil jsem rameny. "Zabil jsem to dítě, protože se narodilo se strašným thahu."

Zamračila se. "Thahu? Co je to?"

"Prokletí."

"Chcete říct, že bylo znetvořené?" zeptala se.

"Nebylo znetvořené."

"Tak co to bylo za prokletí, o kterém jste mluvil?"

"Narodilo se nohama napřed," řekl jsem.

"Jen to?" zeptala se překvapeně. "To je to prokletí?"

"Ano."

"Zavraždil jste ho jen proto, že se narodilo nohama napřed?"

"Usmrtit démona není vražda," vysvětlil jsem jí trpělivě. "Naše tradice říká, že dítě, které se narodí nohama napřed, je ve skutečnosti démon."

"Jste vzdělaný muž, Koribo," řekla. "Jak můžete zabít dokonale zdravé dítě a svádět to na nějakou primitivní tradici?"

"Nikdy nepodceňujte sílu tradice, memsaab Eatonová," řekl jsem. "Kikujové už se jednou obrátili

ke svým tradicím zády; výsledkem je zmechanizovaná, zbídačelá; přelidněná země, která už není osídlená Kikuji, Masaji, Luy nebo Wakamby, ale novým, umělým kmenem lidí, známých pouze jako Keňané. My tady na Kirinyaze jsme skuteční Kikujové a podruhé už tu chybu neuděláme. Jestliže se opozdí deště, musí být obětován beran. Pokud vyvstanou pochyby o některém z mužů, musí se podrobit soudu githani. Když se dítě narodí s thahu, musí být usmrceno."

"Znamená to, že miníte i nadále zabíjet děti, které se narodí nohama napřed?" zeptala se.

"Správně," odpověděl jsem.

Po tváři jí stékal čůrek potu, když se na mne podívala a řekla: "Nevím, co na to řekne Údržba."

"V souladu s naší smlouvou se Údržba nesmí vměšovat do našich záležitostí," připomněl jsem jí.

"Tak prosté to zase není, Koribo," řekla. "V souladu s vaší smlouvou musí být každému členu vaší komunity, který si přeje opustit tento svět, umožněn svobodný odchod do Přístavu, kde se může nalodit na kosmickou loď mířící k Zemi." Odmlčela se. "Byla dítěti, které jste zabil, umožněna tato alternativa?"

"Nezabil jsem dítě, ale démona," odpověděl jsem a lehce jsem natočil tvář před horkým vánkem zvedajícím prach ze země mezi námi.

Počkala, až vítr ustane, pak si odkašlala a řekla: "Chápete, že ne každý z Údržby bude váš názor sdílet?"

"Co si myslí Údržba, se nás netýká," řekl jsem.

"V případě, že bylo zavražděno nevinné dítě, je pro vás to, co si myslí Údržba, nanejvýš důležité," odpověděla. "Jsem si jista, že byste své praktiky nechtěl obhajovat před Eutopijským soudem."

"Jste tu, abyste vyhodnotila situaci, jak jste říkala, nebo abyste nám vyhrožovala?" zeptal jsem se klidně.

"Abych vyhodnotila situaci," odpověděla. "Ale zdá se, že z faktů, které jste mi předložil, mohu vyvodit jen jediný závěr."

"Pak jste mne neposlouchala," řekl jsem a na okamžik jsem zavřel oči před dalším závanem větru."

"Koribo, já vím, že Kirinyaga byla vytvořena k tomu, abyste mohli žít jako vaši předkové - ale určitě sám vidíte rozdíl mezi mučením zvířat při náboženských rituálech a vražděním dětí."

Zavrtěl jsem hlavou. "Není v tom žádný rozdíl," odpověděl jsem. "Nemůžeme změnit svůj způsob života jen proto, že vám se nelíbí. Už jsme to jednou udělali a vaše civilizace v několika letech úplně zničila naši společnost. S každou továrnou, kterou jsme postavili, s každou prací, kterou jsme vykonali, s každým kouskem západní kultury, který jsme přijali, s každým Kikujem, který se obrátil na křesťanskou víru, jsme se stali něčím, čím jsme neměli být." Podíval jsem se jí přímo do očí. "Jsem mundumugu, pověřený chránit vše, co z nás dělá Kikuje, a nedovolím, aby k tomu došlo znovu."

"Existují alternativy," řekla.

"Ne pro Kikuje," odpověděl jsem pevně.

"Existují," trvala na svém tak přesvědčeně, že si vůbec nevšimla černožlaté stonožky, která se jí plazila po botě. "Roky strávené v kosmickém prostoru způsobují jisté fyziologické a hormonální změny u lidí. Když jsem přišla, říkal jste, že je mi čtyřicet jedna let a jsem bezdětná. To je pravda. Mnoho žen v Údržbě je bezdětných. Kdybyste dítě poslal k nám, jsem si jistá, že by se pro ně našla vhodná rodina. Vaše společnost by se ho zbavila, aniž by bylo třeba ho zabíjet. Mohla bych o tom promluvit se svými nadřízenými; myslím, že je tu velká šance, že to schválí."

"To je důmyslný a novátorský návrh, memsaab Eatonová," řekl jsem. "Škoda, že ho musím odmítnout."

"Ale proč?" zeptala se.

"Protože když jen jednou porušíme tradici, přestane tento svět být Kirinyagou a stane se pouhou druhou Keňou, národem lidí, kteří se stanou něčím, čím nemají být."

"Mohla bych si o tom promluvit s Koinnagem a ostatními náčelníky," řekla výhruzně.

"Nevzeprou se mým příkazům," odpověděl jsem přesvědčeně.

"To máte tak velkou moc?"

"Mám tak velkou úctu," odpověděl jsem. "Náčelník může prosazovat zákon, ale mundumugu je tím, kdo ho určuje."

"Pak tedy najdeme jinou alternativu."

"Ne."

"Snažila jsem se vyhnout konfliktu mezi Údržbou a vaším lidem," řekla a její hlas překypoval zklamáním. "Připadá mi, že byste se mi mohl alespoň pokusit vyjít na půl cesty."

"Nechci posuzovat vaše pohnutky, memsaab Halenová," odpověděl jsem, "ale jste vetřelec reprezentující organizaci, která nemá žádné zákonné právo vměšoval se do našich záležitostí. Nesnažíme se vnucovat své náboženství nebo svou morálku Údržbě a Údržba nesmí vnucovat své náboženství a svou morálku nám."

"Tak prosté to není."

"Je to přesně tak prosté," řekl jsem.

"To je vaše poslední slovo?" zeptala se.

"Ano."

Vstala. "Pak myslím, že je čas, abych odešla a podala hlášení."

Vstal jsem také a závan větru ke mně donesl vůni naší vesnice: vůni banánů, čerstvého kotle pombe, dokonce i ostrý pach býka, který byl poražen dnes ráno.

"Jak si přejete, memsaab Eatonová," řekl jsem. "Zařídím váš doprovod." Pokynul jsem malému chlapci, který pásal tři kozy, a nařídil mu, aby zaběhl do vesnice a přivedl mi dva mladé muže.

"Děkuji vám," řekla. "Vím, že je to pro vás starost, ale mám špatný pocit ze všech těch hyen kolem."

"Je mi potěšením," řekl jsem. "Možná, že než přijdou muži, kteří vás doprovodí, ráda byste si poslechla příběh o hyenách."

Mimovolně se otřásla. "Jsou to taková odporná zvířata!" řekla znechuceně. "Jejich zadní nohy vypadají jako deformované." Zavrtěla hlavou. "Ne, nemyslím, že bych chtěla slyšet příběh o hyenách."

"Tento příběh vás bude zajímat," řekl jsem jí.

Zvědavě se na mne zadívala a pak pokrčila rameny. "No dobře," řekla. "Vypravujte."

"Je pravda, že hyeny jsou odporná deformovaná zvířata," začal jsem, "ale kdysi, před mnoha a mnoha lety, byly stejně půvabné jako impaly. Pak jednoho dne dal kikujský náčelník hyenímu samci kozu, aby ji odnesl jako dar Ngaiovi, který žil na vrcholu svaté hory Kirinyagy. Hyení samec vzal kozu do svých mocných čelistí a zamířil k vzdálenému pohoří - ale jeho cesta vedla kolem osady obývané Evropany a Araby. Byla plná pušek a strojů a jiných divů, které ještě nikdy neviděla, a tak se hyení samec zastavil, aby si ji prohlédl. Nakonec si ho všiml Arab a zeptal se ho, jestli by se taky chtěl stát civilizovaným mužem - a když otevřel tlamu, aby řekl, že ano, koza se vysmekla a utekla. Když koza zmizela v dáli, Arab se zasmál a řekl, že to byl jen žert, že z hyeního samce se samozřejmě nikdy nemůže stát civilizovaný muž." Na chvíli jsem se odmlčel a pak jsem pokračoval: "A tak hyení samec šel dál ke Kirinyaze, a když dospěl na její vrchol, Ngai se ho zeptal, co se stalo s kozou. Když mu to hyení samec řekl, Ngai ho svrhl z hory za to, že měl tu drzost si myslet, že by se mohl stát

civilizovaným mužem. Nezabil se při tom, ale zmrzačil si zadní nohy a Ngai prohlásil, že od toho dne tak budou vypadat všechny hyeny - aby měly stále na paměti, jaká je to hloupost, chtít se stát něčím, co nejsou. K tomu jim přidal ještě smích bláznů." Znovu jsem se odmlčel a podíval jsem se na ni. "Memsab Eatonová, nikdy neuslyšíte, že se Kikujové smějí jako blázni, a já nedopustím, aby byli zmrzačeni jako hyena. Chápete, co jsem vám chtěl říct?"

Chvíli o mém prohlášení uvažovala a pak se mi podívala do očí. "Myslím, že si vzájemně rozumíme dokonale, Koribo," řekla.

Pak přišli dva mladí muži, pro které jsem poslal, a já jsem jim nařídil, aby ji doprovodili do Přístavu. Za okamžik zmizeli v prašné savaně a já jsem se vrátil ke svým povinnostem.

Vydal jsem se na obchůzku polí a žehnal jsem strašákům. Jelikož mne sledoval zástup malých dětí, odpočíval jsem pod stromy častěji, než bylo třeba, a vždycky, když jsem se zastavil, mne prosily, abych jim vyprávěl nějaký příběh. Vyprávěl jsem jim příběh O slonovi a buvolovi a jak masajský elmoran sekl duhu svým oštěpem, takže už si nikdy nepřišla odpočinout na zem, a proč se devět kikujských kmenů jmenuje po devíti Gikujových dcerách, a když začalo být příliš horko, vrátil jsem se do vesnice.

Pak, odpoledne, jsem kolem sebe shromáždil starší chlapce a znovu jim vysvětlil, jak si mají pomalovat obličej a tělo k nadcházející slavnosti obrízky. Ndemi, chlapec, který večer vyžadoval příběh o Kirinyaze, mě vyhledal o samotě, postěžoval si, že svým oštěpem nedokázal zabít malou gazelu, a požádal mne o kouzlo, aby letěl přesněji. Vysvětlil jsem mu, že může přijít den, kdy bude muset čelit hyeně nebo buvolovi bez kouzla, a že musí víc cvičit, než za mnou zase přijde. Budu si na něj muset začít dávat pozor, na toho malého Ndemiho, protože byl příliš bezstarostný a ničeho se nebál; v dřívějších dobách by z něj byl mocný bojovník, ale na Kirinyaze žádní bojovníci nebyli. Pokud však zůstaneme plodní, možná budeme jednoho dne potřebovat více náčelníků a možná i dalšího mundumuga, a tak jsem si umínil, že ho nespustím z očí.

Večer, poté co jsem snědl své osamělé jídlo, jsem se vrátil do vesnice, protože Njogu, jeden z našich mladých mužů, si bral Kamiri, děvče ze sousední vesnice. Cena za nevěstu už byla dohodnuta a obě rodiny na mne čekaly, abych vykonal obřad.

Njogu s tváří pomalovanou barvami a s ozdobou z pštrosích per na hlavě vypadal velice rozpačitě, jak tam přede mnou stál po boku své snoubenky. Podřízl jsem hrdlo tučnému beranovi, kterého Kamiřin otec pro ten účel přivedl, a pak jsem se obrátil k Njogovi.

"Co mi chceš říct?" zeptal jsem se ho.

Postoupil o krok kupředu. "Chci, aby Kamiri šla a obdělávala pole mé shamby," řekl a hlas se mu chvěl nervozitou, když přeřikával předepsaná slova, "protože jsem muž a potřebuji ženu, která by se starala o mou shambu a kopala hluboko kolem kořenů mých rostlin, aby tak zajistila hojnost mému domu."

Plivl si na obě dlaně, aby dokázal, jak upřímně to myslí, pak si zhluboka oddechl a vrátil se zpátky na své místo.

Obrátil jsem se ke Kamiri.

"Souhlasíš s tím, že budeš obdělávat shambu Njoga, syna Muchiriho?" zeptal jsem se jí.

"Ano," řekla tiše a sklonila hlavu. "Souhlasím."

Napřáhl jsem pravou ruku a nevěstina matka mi do ní vtiskla tykev pombe.

"Pokud je ti tento muž nepřijemný," řekl jsem Kamiri, "vyliju toto pombe na zem."

"Nevylévej ho," odpověděla.

"Pak se napij," řekl jsem a podal jsem jí tykev.

Pozvedla ji ke rtům a zhluboka se napila, potom ji podala Njogovi a ten udělal totéž.

Když byla tykev prázdná, rodiče Njoga a Kamiri ji vycpali trávou, aby tak stvrdili přátelství mezi oběma rody.

Ozval se jásot ze strany přihlížejících a beran byl odnesen, aby byl upečen. Jako kouzlem se objevilo další pombe, a zatímco si novopečený ženich odvedl nevěstu do své bomy, ostatní slavili až dlouho do noci. Oslava skončila, až když nám mečení koz oznámilo, že jsou nablízku hyeny, a pak ženy a děti odešly do svých bom, zatímco muži vzali oštěpy a šli na pole hyeny zaplašit.

Když jsem se zvedl, abych také odešel, přistoupil ke mně Koinnage.

"Mluvil jsi se se ženou z Údržby?" zeptal se mne.

"Mluvil," odpověděl jsem.

"Co říkala?"

"Řekla, že Údržba nedovolí zabíjet děti, které se narodí nohama napřed."

"A co jsi jí řekl ty?" zeptal se nervózně.

"Řekl jsem jí, že k tomu, abychom mohli mít své náboženství, nepotřebujeme povolení Údržby."

"Podřídí se Údržba?"

"Nemají na vybranou," řekl jsem. "Ani my nemáme na vybranou," dodal jsem. "Necháme-li si jen jednu příkázat, co musíme nebo nesmíme, budou nám brzy prikazovat všechno. Podrobme se, a Njogu s Kamiri budou odřikávat svůj svatební slib z Bible nebo Koránu. To se nám přihodilo v Keni; nemůžeme dovolit, aby se nám to stalo znovu na Kirinyaze."

"Ale nepotrestají nás?" naléhal dál.

"Nepotrestají," odpověděl jsem.

Uklidněn odešel do své bomy, zatímco já jsem se vydal úzkou stezkou ke své. Zastavil jsem se u ohrady, v níž byla moje zvířata, a zjistil jsem, že jsou v ní dvě nové kozy, dary od rodin ženicha a nevěsty jako vyjádření jejich vděčnosti za mé služby. O chvíli později už jsem spal ve své bomě.

Počítač mne probudil několik minut před východem slunce. Vstal jsem, opláchl jsem si obličej vodou z tykve, kterou jsem měl vedle rohože, a přistoupil k terminálu.

Byl tam vzkaz od Barbary Eatonové, krátký a věcný:

Údržba předběžně rozhodla, že zabití novorozeného dítěte, ať už z jakéhokoliv důvodu, je hrubým porušením charty Kirinyagy. Za poslední čin nebude následovat žádná represe.

Rovněž přehodnotíme svůj postoj k vašim praktikám euthanasie a v budoucnu si pravděpodobně vyžádáme další svědectví ohledně této záležitosti.

Barbara Eatonová

O chvíli později dorazil rychlý posel od Koinnaga a požádal mne, abych se zúčastnil rady starších, takže jsem věděl, že dostal stejnou zprávu.

Omotal jsem si přikrývku kolem ramen a vykročil jsem ke Koinnagově shambě, která se skládala z jeho bomy a bom jeho tří synů a jejich žen. Když jsem tam došel, zjistil jsem, že na mě čekají nejen místní starší, ale i dva náčelníci ze sousedních vesnic.

"Dostal jsi vzkaz od Údržby?" zeptal se mě Koinnage, když jsem se posadil proti němu."

"Dostal."

"Varoval jsem tě, že se to stane!" řekl. "Co teď budeme dělat?"

"Budeme dělat to, co jsme dělali vždycky," odpověděl jsem klidně.

"To nemůžete," řekl jeden ze sousedních náčelníků. "Zakázali nám to."

"Nemají právo nám něco zakazovat," řekl jsem.

"V mé vesnici je žena, jejíž čas brzy nadejde," pokračoval náčelník, "a všechna znamení říkají, že porodí dvojčata. Učili nás, že prvorozený musí být zabit, protože jedna matka nemůže stvořit dvě duše - ale teď nám to Údržba zakazuje. Co máme dělat?"

"Musíte prvorozeného zabít," řekl jsem, "protože to bude démon."

"A Údržba nás donutí opustit Kirinyagu!" řekl Koinnage hořce.

"Možná bychom dítě mohli nechat naživu," řekl náčelník. "To by je uspokojilo a nechali by nás na pokoji."

Zavrtěl jsem hlavou. "Nenechali by nás na pokoji. Už mluvili o našem zvyku nechávat staré a slabé hyenám jako o nějakém hrozném hříchu proti jejich bohu. Dáme-li jim jedno, přijde den, kdy jim budeme muset dát i ostatní."

"Bylo by to tak hrozné?" pokračoval náčelník. "Mají medicíny, které my nemáme; možná, že by dokázali staré udělat zase mladými."

"Nechápeš," řekl jsem a vstal. "Naše společnost není směs jednotlivých lidí, zvyku a tradic. Ne, je to jeden systém, jehož všechny součásti na sobě navzájem závisejí, stejně jako zvířata a rostliny savany. Když vypálíš trávu, nezabiješ jen impalu, která se jí živí, ale i šelmu, která se živí impalou, červy a mouchy, které se živí na šelmě, a supy a čápy marabu, kteří se živí na nich všech, když pojdou. Nemůžeš zničit část, aniž bys zničil celek."

Na chvíli jsem se odmlčel, aby měli čas přemýšlet nad tím, co jsem řekl, a pak jsem pokračoval: "Kirinyaga je jako savana. Pokud nenecháme naše staré a slabé hyenám, budou hyeny umírat hladem. Když pomřou, přemnoží se býložravci a nezůstane pastva pro naše kozy a dobytek. Pokud staří a slabí nezemřou, když jim to Ngai nařídí, nebudeme mít za chvíli všichni dost jídla."

Zvedl jsem hůl a začal jsem jí balancovat na ukazováčku.

"Tato hůl," řekl jsem, "je lid Kikujů a můj prst je Kirinyaga. Jsou v dokonalé rovnováze." Podíval jsem se na sousedního náčelníka. "Ale co se stane, jestliže změním rovnováhu a přenesu svůj prst tady?" zeptal jsem se a ukázal na druhý konec hole.

"Hůl spadne na zem."

"A tady?" zeptal jsem se a ukázal na suk asi palec od středu.

"Spadne."

"Tak to bude i s námi," vysvětlil jsem. "Ať už ustoupíme o kousek nebo o všechno, výsledek bude stejný: Kikujové padnou stejně jistě jako tato hůl. Cožpak jsme se z minulosti nic nenaučili? Musíme si zachovat své tradice; jsou to jediné, co máme!"

"Ale Údržba nám to nedovolí!" namítl Koinnage.

"Nejsou válečníci, ale civilizovaní lidé," řekl jsem, dovoluje, aby v mém hlase zazněla stopa pohrdání. "Jejich náčelníci a jejich mundumugové je nepošlou na Kirinyagu s oštěpy a puškami. Budou nám vyhrožovat a posílat varovná prohlášení, a když to všechno selže, obrátí se na Eutopijský soud. Líčení bude trvat dlouho, bude mnohokrát odročováno a dojde k mnoha odvoláním." Všiml jsem si, že se konečně trochu uvolnili, a povzbudivě jsem se na ně usmál. "Každý z nás už se dávno zbaví břemene života, než se Údržba zmůže na něco jiného než na mluvení. Jsem váš mundumugu; žil jsem mezi civilizovanými lidmi a říkám vám pravdu."

Sousední náčelník vstal a podíval se mí do očí. "Pošlu pro tebe, až se dvojčata narodí," řekl.

"Přijdu," slíbil jsem mu.

Ještě dlouho jsme rozmlouvali, pak rada skončila a starší se rozešli do svých bom, zatímco já jsem se šel postarat o budoucnost, kterou jsem viděl mnohem jasněji než Koinnage nebo starší.

Procházel jsem vesnicí, dokud jsem nenašel silného mladého Ndemího, který oštěpem útočil na buvola vyrobeného ze suché trávy.

"Jambo, Koribo!" pozdravil mne.

"Jambo, můj odvážný mladý bojovníku," odpověděl jsem.

"Cvičím, jak jsi mi přikázal."

"Myslel jsem, že chceš ulovit gazelu," poznamenal jsem.

"Gazely jsou pro děti," odpověděl. "Já zabiju mbogo, buvola."

"Mbogo si o tom možná myslí něco jiného," řekl jsem.

"Tím lépe," řekl sebejistě, "nechci zabíjet zvíře, které přede mnou utíká."

"A kdy se chystáš jít zabít toho zuřivého mbogo?"

Pokrčil rameny. "Až se v tom zdokonalím." Usmál se na mne. "Možná zítra."

Chvilí jsem si ho zamyšleně prohlížel a pak jsem řekl: "Zítřek bude až za dlouho. Dnes večer nás čeká práce."

"Jaká práce?" zeptal se.

"Musíš shromáždit své přátele, takové, kteří ještě nedosáhli věku pro obřízku, a řekni jim, aby přišli k jezírku v lese na jihu. Ať přijdou po západu slunce a ať nic neříkají svým rodičům." Odmlčel jsem se. "Rozuměl jsi mi, Ndemi?"

"Rozuměl."

"Pak tedy jdi," řekl jsem. "Předej jim můj vzkaz."

Vytáhl svůj oštěp z umělého buvola a rozběhl se, mladý, vysoký, silný a nebojácný.

Ty jsi budoucnost, pomyslel jsem si, když jsem se za ním díval, jak běží k vesnici. Ne Koinnage, ne já, ani mladý ženich Njogu, protože náš čas přijde a pomine dříve, než k boji dojde. Ty jsi to, Ndemi. v němž je naděje, že Kirinyaga přežije.

Už jednou museli Kikujové bojovat za svou svobodu. Pod vedením Jomo Kenyatta, jehož jméno bylo většinou vašich rodičů dávno zapomenuto, jsme složili hroznou přísahu Mau-Mau, zmrzačovali jsme a zabíjeli a dopouštěli jsme se takových zvěrstev, že jsme nakonec dosáhli uhuru, neboť proti takovému hrůznému krveprolévání nemají civilizovaní lidé jinou obranu než odejít.

A dnes v noci, mladý Ndemi, zatímco tví rodiče budou spát, ty a tví druzi se se mnou setkáte hluboko v lese a naučíte se jedné z posledních tradic Kikujů, protože vyvolám nejen silu Ngaie, ale také neporazitelného ducha Jomo Kenyatta. Zavážu vás strašnou přísahou a donutím vás dělat hrozná věci, abyste dokázali svou věrnost, a naučím vás, jak zavázat přísahou ty, kteří přijdou po vás.

Je čas pro všechno na světě: čas rození, čas růstu i čas smrti. Bezpochyby je i čas pro utopii, ale ten ještě nenadešel.

Ted' máme před sebou čas uhuru.

2

PROTOŽE I JÁ SE DOTKLA NEBE

(leden 2131)

Kdysi dávno měli lidé křídla.

Ngai, který seděl sám na svém trůnu na Kirinyaze, která je nyní nazývána Mount Kenya, dal lidem dar létání, takže si mohli doletět pro zralé ovoce až k nejvyšším větvím vysokých stromů. Ale jeden muž, syn prvního člověka Gikuje, uviděl orla a supu, jak plachtí ve větru vysoko nad ním, roztáhl svá křídla a vznesl se k nim. Stoupal výš a výš a brzy kroužil nad všemi ostatními létajícími tvory.

Vtom se Ngaiova ruka natáhla a uchopila Gikujova syna.

"Co jsem udělal, že jsi mne takto popadl?" zeptal se syn Gikuje.

"Žijí na vrcholu Kirinyagy, protože je to vrchol světa," odpověděl Ngai, "a ničí hlava nemůže být výše než moje."

Když to dořekl, utrhl křídla Gikujovu synovi a potom je odebral všem lidem, takže se už nikdo nemohl dostat výš, než byla Jeho hlava.

A to je i důvod, proč se všichni Gikujovi potomci dívají na ptáky s pocitem závidosti a ztráty a proč už nemohou jíst zralé ovoce z nejvyšších větví stromů.